

Supervisievraag

Beantwoord door: **Merlijn van Eijk**

Een peuter die bijna gestikt is

Een jongetje van tweeënhalf jaar is naar mij verwezen. Hij heet Lars en hij werd bij mij aangemeld omdat hij een zeer heftige peuterfase doormaakt. Zijn ouders zitten met hun handen in het haar. Bij de huisarts hadden ze gezegd: "Er moet iets gebeuren. We doen hem straks nog iets aan!" Lars slaapt niet, wil niet eten of smijt het eten op de grond, krijs bij het minste of geringste de boel bij elkaar en heeft kort geleden eerst zijn broertje gebeten en daarna zijn vader en moeder flink geknepen. Verder heeft hij, om onduidelijke redenen, rare hoest-aanvallen waarvan hij erg in paniek raakt.

Ik heb de ouders uitgenodigd. Het lijken me adequate en liefdevolle ouders. Lars is hun tweede kind. De anamnese laat weinig bijzonderheden zien. Hij heeft een goede start gehad. De zwangerschap en de bevalling verliepen ongecompliceerd. Hij hechtte goed aan zijn ouders. De ontwikkelingsmijlpalen bereikte hij 'volgens het boekje'. Zijn ouders beschrijven hem als een heerlijk en mee-gaand kind, tot de leeftijd van anderhalf jaar. Toen sloeg het gedrag om. Dat gebeurde na een incident waarin hij, na een KNO-infectie, zo benauwd werd dat hij op de spoedeisende hulp belandde. Daar is hij geïntubeerd. Hij heeft daarna nog een aantal benauwdheidsaanvallen gehad, terwijl hij niet ziek leek.

Ik heb een aantal supervisie vragen. Mijn eerste is: kan het gedrag van Lars verklaard worden door deze mogelijk traumatische gebeurtenis? Of moeten zijn ouders gewoon leren omgaan met een kind in zijn 'terrible two'-fase?

Antwoord

Het is zeker mogelijk dat hij de gebeurtenis als traumatiserend heeft ervaren, maar je bent nog maar aan het begin. Doe eerst nog wat diagnostiek zodat je de samenhang tussen gedrag(sklachten) en de eerdere ervaringen goed begrijpt. Vraag aan de ouders of je de kinderarts mag benaderen en taxeer bij hen ook hoe ze eigenlijk geneigd zijn om te gaan met deze beginnende individuatiefase. Ten slotte begint die fase ook op anderhalf jaar. En als laatste

tip: weeg in deze eerste fase ook met hen af of ze zeker weten of ze voor zichzelf kunnen instaan. Als zij zeggen dat ze hun kind straks nog iets aandoen, is het wel belangrijk om zeker te weten dat dit jongetje veilig is. *Safety first!*

Reactie

Dank voor je tips. Wat betreft het laatste: hij is veilig. Zijn ouders hebben aangegeven dat er in een dieptepunt, tijdens een fase van nachten strijd met hun zoontje, een keer zoveel onmacht was dat ze dat tegen de huisarts hadden gezegd. Ze hebben inmiddels een goed steun-systeem geregeld.

Ik heb op je advies de kinderarts benaderd. Die zegt dat hij die eerste grote aanval medisch kan verklaren, maar de kleinere benauwdheidsaanvallen, die Lars nadien nog heeft gehad, niet. Hij zegt: "Het enige wat nog zou kunnen, is het pulmonologisch verklaren, maar dan had Lars ook in zijn eerste levensjaar respiratoire klachten moeten hebben gehad; en dat heeft hij niet." De kinderarts vroeg zelfs aan mij of ik de laatste aanvallen psychogeen kon verklaren. Ik heb aangegeven dat ik dat nu nog niet weet, maar dat PTSS tot de mogelijkheden behoort. Hoe verklaar jij die latere aanvallen?

Antwoord

Je ziet vaker dat nog niet verwerkte nare lichamelijke ervaringen, klachten opleveren in het lichaam op diezelfde plek. We zeggen bij psychotrauma ook wel dat 'de beweging' die iemand niet heeft kunnen afmaken tijdens de dreiging 'nog afgemaakt moet worden'. Patiënten die door een intubatie-ervaring traumaklachten hebben, kunnen vaker last hebben van hun keel- of luchtwegen. Zij hebben het gevoel alsof die tube er nog in zit en hebben de neiging om die eruit te hoesten. Lees het maar eens in 'Waking the Tiger' van Peter Levine. Wat Lars betreft: het is dus inderdaad mogelijk dat hij benauwdheidsaanvallen of slikklachten krijgt als gevolg van onverwerkte ziekenhuisgebeurtenissen.

Reactie

Dank voor de verheldering. Dan nu het volgende: vanwege zijn leeftijd bij het trauma moet ik het *storytelling protocol* van Joan Lovett gebruiken. Ik heb dat wel eens eerder gedaan, maar dat verliep tamelijk onhandig. Ik ging toen op mijn knieën de kamer door...

Ik heb de ouders in een adviesgesprek aangegeven dat traumatherapie ons behandeladvies is en dat de eerste ervaring waarschijnlijk de aanleiding is geweest voor de volgende benauwdheden. Ik wil eerst deze EMDR-procedure inzetten. Na die fase kunnen we opnieuw afwegen welke hulp nog meer nodig is. Ik heb het format van het *storytelling protocol* aan de ouders gegeven en zij hebben het volgende verhaaltje geschreven:

“Lars is een lieve jongen. Hij woont bij papa en mama in een mooi huis. Hij heeft nog een grote broer en die is heel trots op hem. Op een keer toen Lars met Tim en papa en mama op zomervakantie was, kreeg hij het heel benauwd. Hij kon bijna niet ademen en moest heel hard huilen. Het was ook heel erg warm en Lars werd bang omdat hij geen adem meer kreeg. Toen kwam de grote ziekenauto en mama ging mee met Lars. En in het ziekenhuis waren er allemaal dokters met witte jassen en toen kreeg Lars een buis in zijn mond en zijn keel, en toen kwam de adem weer en ging Lars slapen. Toen hij wakker werd, was de buis weer uit zijn keel. Dat was wel fijn, alleen toen had hij heel veel pijn aan zijn keel en moest hij vaak hoesten. Hij vond eten doorslikken eng. En daarom kreeg hij nog een slangetje in zijn neus. Die kriebelde en gaf een vervelend gevoel in de keel. Kijk maar op deze foto. Toen gingen we weer naar huis en toen durfde Lars weer steeds meer te eten. En hij voelde dat hij goed kon ademen en dat er niets meer in de keel zat. En nu gaat het gelukkig weer heel goed met hem. En papa en mama weten dat het helemaal over is en dat er niets meer kan gebeuren. Lars kan weer goed ademen en er zit niets meer in zijn keel.”

De afspraak staat voor overmorgen. Ik kan nog wel wat hulp gebruiken, want wat doe ik bijvoorbeeld als dit temperamentvolle kind tijdens de desensitisatie heel heftig reageert? De ouders zullen het waarschijnlijk toch van mij af laten hangen. Ik heb eens meegemaakt dan een kleuter volledig door het lint ging en de ouders kregen het kind toen bijna niet meer rustig...

Antwoord

Het is belangrijk dat jullie zo gericht mogelijk de nare gebeurtenis aan het kind aanbieden. De foto's kun je chronologisch aan hem voorleggen en raak dan ook de gebieden op het lichaam aan (neus, keel, longen). Eindig met een positieve foto, zodat hij ziet dat hij NU weer gezond is.

Wat betreft je vraag over wat te doen bij mogelijke *abreactions* van het jongetje: bespreek van te voren met de ouders dat zij zelf mogen aangeven wanneer zij willen begrenzen of (even) stoppen. Zij moeten zelf niet overspoeld raken. Het is sowieso raadzaam om van te voren nog met hen te praten over de vraag of zij het vertellen van de gebeurtenis zelf wel goed aankunnen. Ze moeten het zelf ook verwerkt hebben. Zo niet, dan verdienen zij eerst een EMDR-behandeling op diezelfde gebeurtenis. Tenslotte: mijn ervaring met het protocol van Lovett is dat –als je het toepast op hele kleine kinderen– je er vaak binnen vijftien tot twintig minuten doorheen bent. In sommige gevallen herhaal je de procedure nog een keer. Het komt ook voor dat het kind daarna even wegloopt of even uitrust, en het daarna nog een tweede kans geeft om het desensitisatieproces af te maken. Of dat nodig is, zie je vaak aan de reactie van het kind.

Succes!

Reactie

Nou, we hebben de sessie achter de rug. Ik vond het toch ingewikkeld hoor. Met name omdat je niet heel goed ziet of de trauma's nu zijn verwerkt. Het was wel heel illustratief. Lars zat namelijk met gespitste oortjes te luisteren, en als hij de foto van zichzelf in het ziekenhuisbed zag met het slangetje in zijn neus, dan duwde hij de foto weg of hij sloeg er op. Hij heeft geen excessief gedrag laten zien, maar draaide zich om, om tegen zijn moeder aan te hangen. Hij is na een sessie van twintig minuten tegen zijn moeder aan in slaap gevallen. Dat vonden zijn ouders nogal vreemd, want hij had zich de laatste tijd niet meer zo aan de moeheid overgegeven.

Reactie

Hier nog even een nagezonden bericht. Ik heb de ouders nu twee keer gezien na de EMDR van zes weken geleden. Lars heeft na de sessie bijna tien uur geslapen. Daarna herstelde het dag- en nachtritme en sindsdien is hij vrolijker. Zijn moeder schrijft deze verbetering toe aan de EMDR-behandeling. Zijn vader zegt dat Lars gewoon gezelijker is omdat hij beter slaapt. Ik denk dat ze allebei gelijk hebben. Het leukste is wel dat hij geen rare hoestbuien met benauwdheid meer heeft gehad. Hij lijkt nog wel een temperamentvolle peuter die zijn omgeving wil beheersen, en ik zag bij de laatste sessie dat zijn vader toch wel erg de neiging heeft om zijn zoon heel 'kort te houden', waardoor er snel een machtsstrijd ontstaat. Ik hou nog even contact in de vorm van ouderbegeleiding. Het eerste wat we hebben afgesproken is dat ze niet meer naar *The Nanny* kijken op TV... :-). Dank in elk geval voor je hulp! ■